

Twój biznes

3/2024(21)

Magazyn PARP

Fundusze Europejskie

**w Polskiej Agencji
Rozwoju Przedsiębiorczości**

1

Drogi Przedsiębiorco,

Niniejsze wydanie w całości poświęcamy gospodarce o obiegu zamkniętym (GOZ). Przybliżamy zmiany w systemie prawnym Unii Europejskiej, które będą wymuszać nowy sposób działania zarówno wśród producentów, jak i konsumentów. Te zmiany skłonią do przejścia z modelu linearnego na cyrkularny. Jest to kluczowy element strategii Unii Europejskiej oraz Polski, a jej celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej w Europie do 2050 r.

PARP uruchomiła szereg programów, które oferują finansowanie transformacji oraz dostarczają przedsiębiorcom wiedzy niezbędnej do wdrożenia zielonych zmian. Już dziś możesz zarejestrować się na jedno z bezpłatnych szkoleń z cyklu „GOZ – to się opłaca”, finansowanych z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego.

Transformacja w kierunku GOZ jest korzystna dla nas wszystkich. Jeśli zależy nam na poprawie warunków życia na naszej planecie, nie możemy pozwalać na marnotrawstwo zasobów i nadmierną produkcję odpadów. Gospodarka zasobooszczędna opiera się również na czystej energii, najlepiej pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Zmniejsza emisję gazów cieplarnianych i lepiej chroni środowisko. Jak to robić? Prezentujemy kilka rozwiązań z zakresu GOZ.

Zespół redakcyjny PARP

SPIS TREŚCI

- Kalendarium [02](#)

POROZMAWIAMY O...

- Gospodarka bezodpadowa – rozmowa z Piotrem Mazurkiem, ekspertem ds. gospodarki obiegu zamkniętego w Lewiatanie [03](#)

WIEDZIEĆ JAK

- Przejście na GOZ – poradnik „Współpraca na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym” [07](#)

DOBRE PRAKTYKI GOZ

- Farmy przyszłości – Hydropolis [08](#)
- Śmigło w gospodarce cyrkularnej – Anmet [10](#)
- Odzyskane ciepło – Veolia Południe [12](#)
- Widoki na lepszą przyszłość – FAKRO [13](#)

UWAGA NA

- Sprawdź nabory m.in. do działań: Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP (etap I i etap II), Promocja marki innowacyjnych MŚP, Turystyka zrównoważona [14](#)

**Polska Agencja Rozwoju
Przedsiębiorczości**

ul. Pańska 81/83
00-834 Warszawa
t: +48 22 432 80 80
f: +48 22 432 86 20
e: biuro@parp.gov.pl
www.parp.gov.pl

ISSN 2658-0373

2

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

Ścieżka SMART

Od 27 czerwca do 24 października 2024 r.

Ścieżka SMART – nabór tematyczny Dostępność

Od 27 czerwca do 24 października 2024 r.

Granty na eurogranty

Od 18 kwietnia 2024 r. do 17 kwietnia 2025 r. (MŚP)

Od 25 kwietnia 2024 r. do 24 kwietnia 2025 r. (organizacje badawcze)

Laboratorium Innowatora – oferta dla pomysłodawców

Od 6 września 2024 r. do 30 października 2026 r.

Startup Booster Poland – oferta dla startupów

Od 24 czerwca 2024 r. do 31 października 2026 r.

Rozwój oferty klastrów dla firm – nabór dla koordynatorów Krajowych Klastrów Kluczowych

Od 3 października 2024 r. do 5 grudnia 2026 r.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)

Zielone rekomendacje – oferta dla operatorów

Od 2 do 16 października 2024 r.

Akademia HR – oferta dla przedsiębiorców

Od 25 marca 2024 r. do 30 listopada 2026 r.

GOZ – to się opłaca – oferta dla przedsiębiorców

Od marca 2024 r. do 31 stycznia 2027 r.

Wsparcie firm w okresowych trudnościach – oferta dla przedsiębiorców

Od 24 czerwca 2024 r. do 30 kwietnia 2027 r.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)

Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP, etap 1 – Opracowanie modelu biznesowego GOZ-transformacji

Od 16 lipca 2024 r. do 3 kwietnia 2025 r.

Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP, etap 2 – Wdrożenie modelu biznesowego GOZ-transformacji

Od 13 czerwca 2024 r. do 19 marca 2025 r.

Zrównoważona mobilność miejska – nabór niekonkurencyjny

Od 11 lipca 2023 r. do 18 grudnia 2025 r.

Zrównoważona turystyka

Od 16 września 2024 r. do 5 listopada 2026 r.

Platformy startowe dla nowych pomysłów

Od 18 marca 2024 r. do 16 czerwca 2027 r.

Gospodarka bezodpadowa

O tym, jak gospodarka cyrkularna zmienia naszą rzeczywistość i jak dostosować się do zmieniających się przepisów, mówi PIOTR MAZUREK, ekspert ds. gospodarki obiegu zamkniętego w Konfederacji Lewiatan.

Zmiany klimatyczne, zanieczyszczenie środowiska, naruszona równowaga biologiczna, nadmierna eksploatacja zasobów – już nie tylko obserwujemy te zjawiska, ale boleśnie ich doświadczamy. Jakie znaczenie ma w tym kontekście transformacja firm w kierunku gospodarki cyrkularnej?

Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) czy – inaczej – cyrkularna jest alternatywą dla gospodarki liniowej, w której zużywamy surowce,

wytwarzając dużą ilość odpadów. Tradycyjny liniowy schemat „weź, wyprodukuj, użyj i wyrzuć” powoduje, że szybko i bezpowrotnie tracimy drogie surowce. W gospodarce cyrkularnej odpady na powrót stają się surowcami – jeśli nie w tym samym przedsiębiorstwie, to w innych sektorach. Unia Europejska wspiera takie podejście, dzięki któremu z jednej strony nadmiernie nie eksploatujemy surowców, a z drugiej tworzymy mniej obciążających środowisko odpadów.

Dla gospodarki oznacza to większą efektywność, bo można zaoszczędzić zarówno na surowcach, jak i na energii. To, co dla jednego przedsiębiorcy jest odpadem, dla innego może być cennym surowcem. Bardzo dobrym przykładem takiego działania może być wykorzystanie nadprogramowego ciepła powstałego w procesie produkcji np. do ogrzania powierzchni magazynowych.

4

Proces projektowania produktów i sposób konsumpcji dóbr podlega regulacjom unijnym, które mają ograniczyć marnotrawstwo.

Unijne dyrektywy, m.in. ta o prawie do naprawy (*Right to Repair*), zapewniają konsumentom lepszą informację na temat możliwości serwisowania produktów. Docelowo ma to skłonić producentów do odejścia od schematu: „zarabiam wyłącznie na produkcji i sprzedaży nowych rzeczy”. Chyba wszyscy dostrzegamy, że obecnie produkty z założenia są mało trwałe i musimy je coraz częściej wymieniać.

Zgodnie z nowymi przepisami należy nie tylko przedłużyć ich żywotność, ale też umożliwić łatwą naprawę oraz recykling surowców, z których zostały wykonane.

Ważna jest też zmiana przyzwyczajeń konsumentów. Obecnie świadomi konsumenci nie dążą do kupowania wyłącznie nowych rzeczy, często wybierają używane lub odnowione produkty, korzystają też z możliwości ich wypożyczania. Przykładem mogą być rowery miejskie czy wypożyczalnie sprzętu w niektórych sklepach turystycznych.

Unia idzie dalej, jeżeli chodzi o projektowanie. Chce, by producenci pokazywali pochodzenie surowców.

Bardzo ciekawym elementem niedawno opublikowanego rozporządzenia w sprawie ekoprojektowania (*Ecodesign for Sustainable Products Regulation – ESPR*) będzie Cyfrowy Paszport Produktu (*Digital Product Passport – DPP*). Dzięki niemu za pomocą unikalnego identyfikatora (np. kodu QR) konsument będzie mógł sprawdzić, jaką „drogę przebył dany produkt” w całym cyklu swojego życia oraz jaki jest jego wpływ na środowisko. W pierwszej kolejności takim paszportem objęte zostaną baterie, a w przyszłości również inne energo- i zasobochłonne sektory, takie jak elektronika, budownictwo czy tekstylia.

W całym systemie istotne są przepisy dotyczące jednorazówek

Od początku przyszłego roku butelki PET na napoje muszą być w co najmniej 25 proc. wyprodukowane z recyklatu, czyli z odzyskanych opakowań

5

i opakowań. One już dotyczą polskich przedsiębiorców i konsumentów.

Polska z lekkim opóźnieniem implementowała dyrektywę *Single-Use Plastics* (SUP), czyli przepisy dotyczące ograniczania używania niektórych produktów z tworzyw sztucznych jednorazowego użytku. To właśnie dlatego od 1 lipca wszystkie wprowadzane na rynek butelki plastikowe muszą mieć przymocowane zakrętki. Oprócz tego, gdy kupujemy napój lub posiłek na wynos, musimy dodatkowo zapłacić za plastikowe opakowanie, przy czym punkty gastronomiczne mają obowiązek zapewnienia nam opakowań alternatywnych.

Ponadto od początku przyszłego roku butelki PET na napoje muszą być w co najmniej 25 proc. wyprodukowane z recyklatu, czyli z odzyskanych opakowań.

Wiele krajów UE już wdrożyło system kaucyjny. Polska też ma go wprowadzić za kilka miesięcy.

System kaucyjny zbliża się wielkimi krokami. Od stycznia 2025 r. ma objąć butelki plastikowe do 3 litrów z zakrętkami oraz puszki. Natomiast butelki szklane wielorazowe jeszcze nie znajdą się w głównym systemie (obowiązek jest nieco odroczone), ale nadal będą zbierane w ramach funkcjonujących systemów prowadzonych m.in. przez browary. Konsumentci przy zakupie towarów w opakowaniach objętych systemem

System kaucyjny zbliża się wielkimi krokami. Od stycznia 2025 r. ma objąć butelki plastikowe do 3 litrów z zakrętkami oraz puszki

zapłacą kaucję, która w momencie oddania opakowania w punkcie zbiórki będzie im zwrócona. Sklepy powyżej 200 m kw., prowadzące obrót towarami z kaucją, muszą zapewnić ich odbiór, a te mniejsze mogą przystąpić do systemu dobrowolnie.

Problem polega na tym, że na wprowadzenie zmian zostało nam kilka miesięcy, a wciąż nie znamy finalnych przepisów. Dlatego przedsiębiorcy odpowiedzialni za wdrożenie tego systemu w Polsce wielokrotnie apelowali o jego przesunięcie.

A co z pozostałymi opakowaniami, które nie podlegają recyklingowi?

To mają regulować przepisy o Rozszerzonej Odpowiedzialności

6

Producenta (ROP), zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” ma przenieść koszt zagospodarowania odpadu powstałego z opakowania na producenta. Jego wysokość powinna być uzależniona od materiału, z jakiego jest wykonane, a także przydatności do recyklingu. Dziś system jest nieszczelny i dotyczy tylko niektórych elementów, nie jest kompleksowy, dlatego Komisja Europejska w lutym tego roku wszczęła postępowanie wobec Polski za brak pełnej jego implementacji. Wspólnie z innymi organizacjami uczestniczymy w konsultacjach z Ministerstwem Klimatu i Środowiska, które niebawem ma przedstawić nowe założenia tego modelu.

Co blokuje transformację w kierunku gospodarki cyrkularnej, zwłaszcza z punktu widzenia firm?

Zmiany związane z cyrkularną transformacją wymagają dużych nakładów finansowych. Wielu nie nadąża też za zmianami prawa, dlatego w Konfederacji Lewiatan, oprócz informowania naszych członków, prowadzimy również szerokie konsultacje nowo projektowanych przepisów zarówno polskich, jak i europejskich.

W gospodarce cyrkularnej odpady na powrót stają się surowcami. Unia Europejska wspiera takie podejście

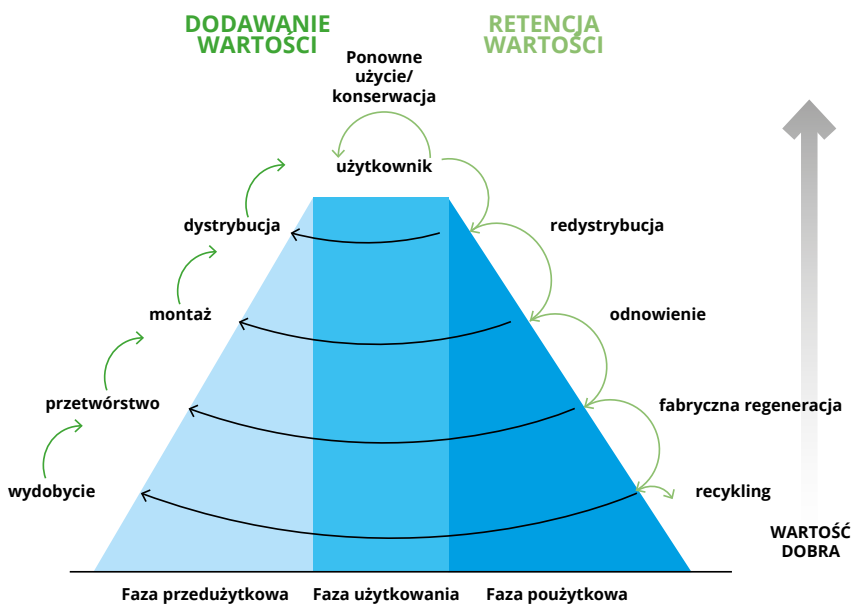
Od czego mają zacząć ci, którzy chcą przejść z modelu linearnego do cyrkularnego.

Od analizy całej swojej działalności pod kątem wprowadzenia rozwiązań zasobo- i energooszczędnych. Należy przy tym uwzględniać obowiązki wynikające z przepisów krajowych i europejskich. Mogą przy tym skorzystać ze szkoleń z zakresu GOZ. Warsztaty, jak przeprowadzić transformację w kierunku GOZ, są dostępne zarówno dla małych, jak i dużych przedsiębiorstw. Na dostosowaniu się do nowych przepisów można na dalszą metę sporo zaoszczędzić. Rachunek ekonomiczny oraz chęć dbania o środowisko powinny do tego zachęcać.

Rozmawiał Jerzy Gontarz

Przejście na GOZ

Jak wdrożyć cyrkularną transformację w firmie, aby zminimalizować ilość odpadów i stać się bardziej ekologicznym.

w produkcji i świadczeniu usług, konieczna jest odpowiednia edukacja. Jednym z takich źródeł wiedzy jest opublikowany przez PARP poradnik „Współpraca na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym”. Jego autorzy podkreślają, że przejście na model GOZ w odosobnieniu jest niemal niemożliwe i zazwyczaj nieopłacalne.

Polacy zużywają trzykrotnie więcej zasobów, niż nasz ekosystem jest w stanie zregenerować. Oznacza to, że aby utrzymać obecną dostępność zasobów, musielibyśmy przywracać do obiegu aż 2/3 z nich. Tymczasem jedynie nieco ponad 10 proc. materiałów używanych w procesach produkcyjnych podlega ponownemu wykorzystaniu, co świadczy o ogromnym marnotrawstwie.

Aby zmienić ten trend i zachęcić więcej firm do cyrkularnego podejścia

Kluczową rolę odgrywają partnerstwa, które ułatwiają przepływ informacji, wiedzy i zasobów, co czyni transformację bardziej efektywną.

Poradnik dostarcza praktycznych wskazówek, jak przeprowadzić audyt i znaleźć możliwości zamykania obiegów gospodarczych. Podpowie, jak projektować produkty, aby maksymalnie wykorzystać zasoby, oraz z kim i jak nawiązywać współpracę, by skutecznie realizować cele GOZ.

Farmy przyszłości

Czy wszystko musi rosnąć w ziemi? Niekoniecznie. Dowodzi tego eksperymentalna uprawa wertykalna wraz z systemem kontrolowanych warunków. Prowadzi ją krakowska spółka Hydropolis.

Firma opracowuje najbardziej efektywne metody całorocznej uprawy roślin w zamkniętych pomieszczeniach. Prowadzi w tym celu eksperymentalną uprawę wertykalną, która wykorzystuje odnawialne źródła energii (OZE), obiegi zamknięte wody z pożywką oraz odzysk wody powstałej w wyniku parowania. Daje również możliwość wykorzystania w uprawie wody deszczowej. To jedno ze wzorcowych rozwiązań gospodarki w obiegu zamkniętym. Uprawa realizowana jest w systemie hydroponicznym, a więc bez wykorzystania gleby.

Jak to działa?

Hydropolis dla wybranej przez klienta lokalizacji oraz gatunku rośliny projektuje i buduje farmę wertykalną. – Dostarczamy kompletną instalację, w skład której wchodzi między innymi:

Do zalet hydroponiki należy mniejsze zużycie wody podczas prowadzenia uprawy oraz możliwość ponownego wykorzystania niezużytej przez rośliny pożywki

HVAC*, system uprawowy (lampy LED, wielopiętrowe stelaże, system nawodnienia oraz rekultywacji pożywki, system dozowania, automatyka oraz elektryka) oraz maszyny pomocnicze (np. linia siejąca czy doniczująca). Ale nasza rola nie kończy się na tym etapie. Podczas działania farmy – w ramach licencji – dostarczamy oraz optymalizujemy nasze Modele Wzrostu

* Heating, Ventilation i Air Conditioning, czyli instalacja do ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji.

9

Roślin, serwisujemy urządzenia, szkolimy pracowników. Dbamy o to, aby farma pracowała oraz zarabiała dla inwestora – mówi Anna Drwięga, członek zarządu i COO w Hydropolis sp. z o.o.

O dozowanie pożywki oraz jej recyrkulację, cykle nawodnienia, oświetlenie, temperaturę, wilgotność powietrza czy koncentrację gazów – o to wszystko zadba autorskie oprogramowanie Grow Wizard. Automatycznie ustawi odpowiednie parametry w miejscu uprawy, by stworzyć odpowiednie warunki wzrostu dla roślin.

Uprawa demonstracyjna

Firma prowadzi prace nad rozwojem algorytmów pod uprawę roślin liściastych, owocujących oraz wysokobiałkowych. Dopracowuje też sposoby wykorzystania OZE na uprawach wertykalnych. – Aktualnie wraz z inwestorami rozpoczynamy budowę uprawy demonstracyjnej, z której plony (zioła) będą dystrybuowane do jednej z dużych sieci handlowych w Polsce. Mamy sporo zainteresowanych firm z branży spożywczej, które czekają na demonstrację operacyjnie działającej farmy. Uruchomienie produkcji planujemy na pierwszy kwartał 2025 r. – dodaje Anna Drwięga.

Już teraz prowadzone uprawy wertykalne zużywają o 95 proc. mniej wody niż w konwencjonalnych metodach produkcji rolnej. Trwają też prace nad odzyskiem wody z atmosfery w celu wykorzystania

jej na nowo do nawadniania uprawy. Firma sprawdza możliwości oczyszczania i filtrowania wód opadowych.

Kierunek rozwoju

Co można uprawiać w technologii Hydropolis? System SMART CROP dostosowany jest do wzrostu sałat, ziół oraz niskich kwiatów. W Plantainerze najlepiej uprawiać sałaty (również cięższe – typu lodowa), zioła, kwiaty. Istnieje możliwość dostosowania zabudowy Plantainera pod uprawę hydroponiczną traw, niskiego zboża (np. jęczmienia), mikroziół czy kiełków.

Firma wciąż pracuje nad nowymi możliwościami uprawowymi. – Jesteśmy na etapie wdrażania technologii pod rośliny „leafy greens”, czyli zioła i sałaty. Od ponad roku pracujemy nad technologią uprawy roślin owocujących. Mamy nadzieję rozpocząć komercjalizację tych rozwiązań w przyszłym roku – mówi Anna Drwięga. – Zależy nam na budowaniu bezpieczeństwa żywnościowego – dostarczaniu farm, które lokalnie oraz w zrównoważony sposób dostarczą konsumentom wysokiej jakości żywność. W tę stronę skierowaliśmy nasze prace.

Projekt zdobył wyróżnienie w konkursie na najlepsze rozwiązania GOZ w kategorii „produkt wdrożony”.

Śmigło w gospodarce cyrkularnej

W naszym krajobrazie przybywa elektrowni wiatrowych. Ich elementem napędowym są śmigła, które w swym pierwotnym przeznaczeniu pracują przez 25-30 lat. Czy muszą potem stanowić odpad? Lubuska firma Anmet Andrzej Adamcio znalazła sposób, jak nadać im nowe życie.

Kładka pieszo-rowerowa, której elementem nośnym jest fragment łopaty śmigła. Szprotawa

Śmigła turbin wiatrowych wykonuje się z kompozytów na bazie włókna szklanego lub węglowego oraz żywicy. Jak dużo łopat wychodzi rocznie z użytkowania i jaki jest ich dalszy los? – W Polsce na razie są to pojedyncze sztuki, głównie w związku z ich uszkodzeniami. Proces przybierze na sile w ciągu 2-3 lat i ich liczba wzrośnie do kilkuset rocznie. Z każdym rokiem będzie ich coraz więcej.

W Europie do roku 2030 ma być wycofywanych co najmniej 52 tys. ton łopat rocznie. Obecnie główny kierunek przetwarzania łopat to mielenie ich na dodatek do betonu lub do paliwa alternatywnego – odpowiada Marcin Sobczyk, Project Manager w Anmet.

Łopaty w inżynierii mostowej

Firma ta specjalizuje się w recyklingu odpadów, takich jak złom stali, aluminium, miedzi, mosiądzu, cynku, ołowiu i tworzyw kompozytowych. W 2015 r. rozszerzyła swoją ofertę o recykling śmigieł elektrowni wiatrowych. W latach 2020-2021 zrealizowała projekt badawczo-rozwojowy, na który zdobyła

11

dofinansowanie (340 tys. zł) z Programu Inteligentny Rozwój. Jego celem było przebadanie, czy śmigła wykorzystywane w swym pierwotnym zastosowaniu mogą być użyte do innych celów, np. jako elementy konstrukcyjne mostów.

Dźwigary z łopat są lekkie i wytrzymałe. Poza tym cechują się większą odpornością na działania czynników atmosferycznych niż np. stal. Konstrukcje z materiałów kompozytowych odznaczają się niższym kosztem utrzymania w całym cyklu życia. Badania statyczno-wytrzymałościowe dźwigarów potwierdziły poprawność przyjętych założeń.

Anmet na podstawie wyników prac B+R zbudował pierwszą kładkę pieszo-rowerową, w której zużyte śmigło turbiny wiatrowej jest głównym elementem przenoszącym obciążenia. Jest to rozwiązanie trwałe, tzn. może być użytkowane 3-4-krotnie dłużej (nawet do 100 lat) niż produkt pierwotny – śmigło w elektrowni wiatrowej (25-30 lat). Dodatkowo każdy fragment śmigła podlega w 100 proc. odzyskowi.

Więcej korzyści i zastosowań

To, co dotychczas stanowiło odpad, zyskało nową wartość. Taki sposób postępowania pozwala na redukcję ilości odpadów wytwarzanych przez branżę

Fragmety łopat służą do budowy ławek, leżaków, stolików, stojaków rowerowych czy kwietników

energetyki wiatrowej. Przyczynia się do ograniczenia marnotrawstwa i do optymalnego wykorzystania zasobów. A dodatkowym efektem jest redukcja emisji gazów cieplarnianych.

Firma znalazła więcej zastosowań dla „przechodzonych” łopat. – Most powstał na razie jeden. Możemy się za to pochwalić ponad tysiącem sprzedanych wyrobów małej architektury oraz kilkoma innymi obiektami inżynieryjnymi i artystycznymi. Również przygotowujemy się do budowy zakładu przetwarzania śmigieł w sposób termiczny, bazując na naszym patencie. Będzie to najbardziej konkurencyjny i ekologiczny zakład w Europie – zapowiada Marcin Sobczyk.

Projekt zdobył wyróżnienie w konkursie na najlepsze rozwiązania GOZ w kategorii „produkt wdrożony”.

Odzyskane ciepło

Veolia Południe sp. z o.o. znalazła sposób na wykorzystanie ciepła odpadowego z procesów hutniczych. Dostarcza je do mieszkańców Miasteczka Śląskiego, których gospodarstwa domowe uzyskały przyłączenie do sieci ciepłowniczej.

Gaz poredukcyjny jest produktem ubocznym powstającym w procesie wytopu metali w Hucie Cynku Miasteczko Śląskie. Pierwotnie część gazu była spalana bezpośrednio z emisją do atmosfery. Teraz gaz jest przesyłany rurociągiem do kotłowni, gdzie jest spalany w specjalnym kotle. Ciepło odpadowe powstające w Hucie Cynku wykorzystywane jest do podgrzania ciepłej wody użytkowej oraz centralnego ogrzewania. Ponad 75 proc. tego gazu służy do ogrzewania mieszkań w gminie Miasteczko Śląskie.

– W wyniku modernizacji i rozbudowy systemu ciepłowniczego coraz większa ilość tego paliwa odpadowego jest wykorzystywana na potrzeby mieszkańców gminy. Po rozbudowie głównych sieci ciepłowniczych, sukcesywnie od zakończenia inwestycji przyłączani są nowi odbiorcy – mówi Mikołaj Szafraniec, dyrektor Projektu Veolia Południe. Kocioł, w którym spalany jest gaz poredukcyjny, ma

Huta Cynku Miasteczko Śląskie

moc maksymalną 5 MW_t. Mikołaj Szafraniec wyjaśnia, że w systemie zastosowano też wymiennik odzysknicowy o mocy 2,2 MW_t. Ilość energii jest zmienna i zależy od poziomu produkcji w Hucie Cynku.

Wśród efektów wprowadzonego rozwiązania GOZ można wymienić: spadek emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenie zużycia energii pierwotnej, zmniejszenie zużycia energii końcowej, zmniejszenie emisji pyłu. Po podłączeniu gospodarstw domowych rozwiązanie to przyczyniło się do poprawy jakości powietrza w gminie (ograniczenie niskiej emisji). Łącznie w ramach projektu usunięto 148 wysokoemisyjnych kotłów węglowych.

Projekt zdobył wyróżnienie w konkursie na najlepsze rozwiązania GOZ w kategorii „produkt wdrożony”.

Widoki na lepszą przyszłość

Firma FAKRO PP sp. z o.o. zmieniła podejście do odpadów, które powstają podczas produkcji okien tworzywowych. Zamiast poddawać je utylizacji, oddaje je do przetworzenia na surowiec do profili.

Jak odpady produkcyjne w FAKRO stały się surowcem? – Nasza przygoda z GOZ zaczęła się od wdrożenia audytów środowiskowych w halach produkcyjnych. Podczas jednego z nich zauważyliśmy, że w toku produkcji powstaje odpad, który możemy poddać recyklingowi. Po przebadaniu jego parametrów wiedzieliśmy, że możemy ponownie wykorzystać go w produkcji bez uszczerbku na jakości produktu – mówi Paulina Tarczyńska, kierownik Zespołu ds. Zrównoważonego Rozwoju, audytor wewnętrzny w FAKRO PP sp. z o.o.

Przetworzeniem i ponownym wykorzystaniem odpadów w produkcji profili PVC zajmuje się przedsiębiorstwo Primo Profile. Odpady PVC muszą być dokładnie oczyszczone z resztek klejów czy farb. – To kluczowy krok, ponieważ czystość surowców jest niezbędna do ich późniejszego przetworzenia – podkreśla Paulina Tarczyńska. Po oczyszczeniu

Profile są wykonane w ponad 60 proc. z przetworzonego wtórnie tworzywa PVC

odpady PVC są rozdrabniane na małe kawałki, co ułatwia ich dalszą obróbkę.

Dla FAKRO przekłada się to na znaczne oszczędności. – 100 proc. odpadów z profili zawracamy do obiegu. W roku 2023 było to 191,97 Mg – dodaje Paulina Tarczyńska. Dzięki temu udało się też ograniczyć emisję szkodliwych związków chemicznych.

Projekt zdobył wyróżnienie w konkursie na najlepsze rozwiązania GOZ w kategorii „produkt wdrożony”.

Przejdź GOZ-transformację!

urządzeń do procesu produkcyjnego. Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) wspiera transformację w kierunku GOZ. PARP ponownie uruchomiła nabór wniosków do konkursów „Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP. Etap I” oraz „Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP. Etap II”. Program

Stawiamy na gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ). Dąży ona do ograniczenia zużycia surowców i powstawania odpadów. Zgodnie z jej zasadami wydłużamy życie produktów, a także zmniejszamy emisję gazów cieplarnianych i straty energii.

Dotychczasowy model przemysłowy był nastawiony na eksploatację surowców. Efektem jest postępująca degradacja środowiska i mało efektywne gospodarowanie zasobami. Model cyrkularny GOZ pozwala na „zawracanie” odpadów oraz zużytych

pozwała wprowadzić w firmach ideę ekoprojektowania oraz dostosować się do koncepcji 6R. Ta ostatnia opiera się na zasadach: odmów (refuse), ogranicz (reduce), używaj ponownie (reuse), naprawiaj (recover), oddaj do recyklingu (recycle), zastanów się, co możesz zrobić lepiej (rethink).

W etapie I przeprowadzisz audyt przedsiębiorstwa i opracujesz modelu biznesowy w zakresie stosowania GOZ. W etapie II możesz postarać się o sfinansowanie wdrożenia tych rozwiązań do swojej działalności.

15

Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP Etap I – Opracowanie modelu biznesowego GOZ-transformacji

Kto skorzysta

Mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność gospodarczą na terenie Polski Wschodniej, tj. w województwach: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim lub mazowieckim z wyłączeniem regionu warszawskiego stołecznego.

Na co

Na sfinansowanie zakupu usług doradczych, które są niezbędne do opracowania modelu biznesowego GOZ-

transformacji. Muszą one być świadczone przez doradców zewnętrznych.

Wartość wsparcia

Maksymalnie możesz pozyskać 92 218 zł. Nie musisz zapewnić wkładu własnego.

Złóż wnioski do 3 kwietnia 2025 r.

Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP Etap II – Wdrożenie modelu biznesowego GOZ-transformacji

Dla kogo

Ta sama grupa firm, co w etapie I.

Na co

Na sfinansowanie inwestycji oraz usług doradczych i szkoleniowych niezbędnych do wdrożenia zatwierdzonego przez PARP modelu biznesowego GOZ-transformacji.

Wydatki mogą pokryć:

- koszty usług doradczych
- nabycie albo wytworzenie środków trwałych innych niż nieruchomości zabudowane i niezabudowane
- nabycie oprogramowania i innych wartości niematerialnych i prawnych w formie patentów, licencji, know-

-how oraz innych praw własności intelektualnej

- koszty nabycia robót i materiałów budowlanych
- koszty usług szkoleniowych
- koszty promocji związane z wdrożeniem GOZ w przedsiębiorstwie.

Wartość wsparcia

Maksymalna kwota kosztów kwalifikowalnych projektu to 5 000 000 zł. Maksymalna kwota dofinansowania kosztów projektu to 3 500 000 zł. Wsparcie wyniesie do 85 proc. wartości projektu.

Złóż wnioski do 19 marca 2025 r.

Zdobycie nowych rynków

Polskie firmy mogą skorzystać ze wsparcia na zwiększenie swojej obecności na rynkach międzynarodowych. PARP ogłosiła konkurs „Promocja marki innowacyjnych MŚP” w ramach programu **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej**

Gospodarki (FENG). Obejmuje on dofinansowanie działań promocyjnych na rynkach zagranicznych, w tym udział w wydarzeniach targowych oraz misjach gospodarczych. Nabór wniosków rozpoczyna się już 15 października 2024 r.

Promocja marki innowacyjnych MŚP

Kto skorzysta

Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), które prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Na co

Firmy mogą uzyskać dofinansowanie na działania takie jak:

- **Udział w międzynarodowych targach branżowych** – daje możliwość prezentacji oferty na targach branżowych z listy wskazanej przez PARP na własnym stoisku, a także na stoiskach narodowych.
- **Udział w misjach gospodarczych** – pozwala na promocję marki oraz produktów i usług podczas zagranicznych misji wyjazdowych

na targi lub międzynarodowe konferencje branżowe, co przyczyni się do zwiększenia ich rozpoznawalności na kluczowych rynkach.

- **Kampanie promocyjne** – pomagają dotrzeć firmom do nowych grup docelowych i zwiększyć zainteresowanie swoimi produktami i usługami na interesujących ich rynkach.

Wartość wsparcia

Dofinansowanie w programie może pokryć do 50 proc. kosztów projektu, co oznacza, że firmy muszą zapewnić wkład własny wynoszący drugie 50 proc. Budżet naboru wynosi 50 mln zł. Nie określono minimalnej ani maksymalnej wartości dofinansowania.

Złóż wniosek do 28 listopada 2024 r.

Nowe produkty turystyczne

Zrównoważona turystyka to odpowiedź na wyzwania związane z ochroną środowiska

i wspieraniem lokalnych społeczności. Polska Wschodnia to region o wyjątkowych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Przyciąga turystów, którzy poszukują kontaktu z naturą i lokalnymi tradycjami. PARP rozpoczęła nabór wniosków do działania „Zrównoważona turystyka” w ramach programu **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027** (FEPW). Wsparcie dotyczy nowych ponadregionalnych produktów (szlaków) turystycznych.

Zrównoważona turystyka

Kto może skorzystać

O dofinansowanie mogą się ubiegać samorządy z Polski Wschodniej, które utworzą partnerstwa pomiędzy podmiotami z co najmniej dwóch regionów. Miejsce realizacji projektu: województwa warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie, lubelskie, podkarpackie, podlaskie oraz region mazowiecki regionalny.

Na co

Rozwój zintegrowanych produktów turystycznych, które wykorzystują walory regionów. Tworzenie atrakcyjnych szlaków turystycznych (np. rowerowych,

kajakowych) wraz z infrastrukturą. Wydatki mogą obejmować: modernizację lub budowę obiektów turystycznych, rozwój infrastruktury (np. drogi dojazdowe, miejsca dla kamperów, oznakowanie), digitalizację oferty oraz działania promocyjne i edukacyjne.

Wartość wsparcia

Maksymalna intensywność dofinansowania projektu wynosi do 85 proc. kosztów kwalifikowalnych. Budżet przeznaczony na konkurs to 297 mln zł.

Złóż wniosek do 5 listopada 2024 r. do godziny 16:00.

Nowe możliwości dla innowatorów

Masz pomysł na innowacyjny produkt lub usługę? Teraz możesz wynieść go na wyższy poziom dzięki wsparciu ekspertów! Społeczność innowatorów, pasjonatów technologii oraz naukowców z ambicjami biznesowymi tworzy ogromny potencjał dla rozwoju startupów. Program „Laboratorium

Innowatora” został stworzony, aby pomóc w jego uwolnieniu. Rozpoczęły się właśnie pierwsze nabory dla twórców innowacyjnych rozwiązań. Organizują je operatorzy wybrani w konkursie PARP. Ich eksperci pomogą osobom, które pracują nad nowatorskimi produktami i rozważają założenie startupu. Wynalazcy i innowatorzy będą mogli skorzystać z programu aż do 2026 r.

Młodzi przedsiębiorcy na start

Osoby fizyczne lub zespoły z Polski Wschodniej, które mają innowacyjne pomysły biznesowe, mogą zgłaszać się do programu „Platformy startowe dla nowych pomysłów”. Program ten oferuje kompleksowe wsparcie dla startupów na wczesnym etapie rozwoju.

Inicjatywa, realizowana w ramach Funduszy Europejskiej dla Polski Wschodniej, rozpoczęła się w marcu 2024 r. i potrwa aż do czerwca 2027 r. Aby dołączyć do programu, należy rozpocząć proces aplikacyjny od starannego wypełnienia wniosku inkubacyjnego, dostępnego w Lokalnym Systemie Informatycznym (LSI).

Warsztaty i konsultacje w zakresie GOZ

Weź udział w bezpłatnych warsztatach na temat transformacji cyrkularnej przedsiębiorstw, które odbędą się już 15 października 2024 r. w Radomiu. Wydarzenie jest skierowane do przedstawicieli branż: budowlanej, tekstylnej, chemicznej oraz spożywczej. To jedno z wielu spotkań organizowanych w ramach Akademii Transformacji Cyrkularnej dla Biznesu, dedykowanej przedsiębiorcom z Polski Wschodniej. W ramach projektu do końca maja 2025 r. odbędą się

warsztaty, spotkania prezentujące dobre praktyki GOZ, wizyty studyjne oraz hackathon.

Akademia oferuje również bezpłatne usługi informacyjno-konsultacyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw, które poszukują wsparcia w procesie transformacji cyrkularnej. Konsultacje, dostępne zarówno online, jak i stacjonarnie, są prowadzone przez ekspertów z zakresu GOZ, prawa, rozwoju biznesu czy analizy finansowej przedsiębiorstw. Zapisz się na konsultację, wypełniając formularz on-line.

PARP

Grupa PFR

801 332 202, 22 574 07 07

(koszt jak za połączenie lokalne)

info@parp.gov.pl

**LiveChat – kliknij w okienko
w prawym dolnym rogu [serwisu PARP](#)**

[Baza pytań i odpowiedzi](#)

[Dyżur eksperta](#)

**Odwiedź najbliższy [Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich](#) lub [biuro PARP](#)**

www.feng.parp.gov.pl

www.feng.gov.pl

www.fepw.parp.gov.pl

www.fepw.gov.pl

www.fers.parp.gov.pl

www.rozwojspoleczny.gov.pl